

महिला स्वातंत्र्यसैनिक

आधुनिक भारतीय इतिहास हा MPSC अभ्यासक्रमातील सामान्य अध्ययनाचा एक विस्तृत आणि महत्त्वाचा विभाग आहे. भारतीय स्वातंत्र्यलढ्याची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी स्त्रियांच्या योगदानाचा उल्लेख केल्याशिवाय अपूर्ण आहे. भारतातील स्त्रियांनी केलेल्या बलिदानाला भारतीय इतिहासाच्या इतिहासात प्राथमिक स्थान आहे. त्यांनी खऱ्या आत्म्याने आणि निःसंकोच शौर्याने लढा दिला आणि आम्हाला स्वातंत्र्य मिळवून देण्यासाठी अनेक वेदना, शोषण आणि दुःखांचा सामना केला.

येथे काही महत्त्वाच्या महिला स्वातंत्र्यसैनिकांची यादी आहे:

1. झाशीची राणी लक्ष्मीबाई
2. अरुणा असफ अली
3. सरोजिनी नायडू
4. उषा मेहता
5. मॅडम भिकाजी कामा
6. कस्तुरबा गांधी
7. बेगम हजरत महल
8. कमला नेहरू
9. अॅनी बेझंट
10. विजया लक्ष्मी पंडित

झाशीची राणी लक्ष्मीबाई

- 19 नोव्हेंबर 1828 - 18 जून 1858
- ब्रिटीशांशी सामना करताना, ती धैर्य, देशभक्ती, स्वाभिमान, चिकाटी आणि उदारतेचे लक्षण होती.
- 1857 च्या भारतीय उठावात झाशीची राणी ही एक महत्त्वाची व्यक्ती होती.

सरोजिनी नायडू

- १३ फेब्रुवारी १८७९ - २ मार्च १९४९
- याला 'नाइटिंगेल ऑफ इंडिया' असेही म्हणतात.
- त्या एक प्रतिष्ठित कवयित्री, प्रसिद्ध स्वातंत्र्यसैनिक आणि उत्तम वक्त्या होत्या.
- 1925 मध्ये भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसच्या अध्यक्षपदी त्यांची निवड झाली.
- तिने खिलाफत (भारतीय अवज्ञा) चळवळ आणि भारत छोडो आंदोलनासाठीही प्रचार केला.

मॅडम भिकाजी कामा

- 24 सप्टेंबर 1861- 13 ऑगस्ट 1936
- 1907 मध्ये, तिने जर्मनीतील आंतरराष्ट्रीय समाजवादी परिषदेत पहिला भारतीय राष्ट्रीय ध्वज फडकवला.

बेगम हजरत महल

- 1820-1879
- तिला अवधची बेगम म्हणूनही ओळखले जात असे.
- भारताच्या पहिल्या स्वातंत्र्ययुद्धात (1857-58) तिने मोठी भूमिका बजावली होती. (1857 च्या उठावाबद्दल जाणून घ्या)
- नाना साहेब, तंट्या टोपे इत्यादींसोबत तिने विद्रोहात काम केले.
- 1984 मध्ये, भारत सरकारने बेगम हजरत महल यांच्या स्मरणार्थ एक तिकीट जारी केले.

अॅनी बेझंट

- ऑक्टोबर 1, 1847 - सप्टेंबर 20, 1933
- ती एक आयरिश महिला होती आणि थिओसॉफिकल सोसायटीची प्रमुख सदस्य होती.
- ती भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसमध्ये सामील झाली आणि भारतातील राजकीय आणि शैक्षणिक कार्यात सामील झाली.
- त्या काँग्रेसच्या पहिल्या महिला अध्यक्षा होत्या.
- 1916 मध्ये तिने भारतीय गृहराज्य चळवळीची स्थापना केली.
- तिने 'न्यू इंडिया' हे वृत्तपत्र सुरू केले.
- बनारस (1913) येथील सेंट्रल हिंदू कॉलेज हायस्कूलसह तिने अनेक शाळा आणि महाविद्यालये स्थापन केली.

अरुणा असफ अली

- 16 जुलै 1909-जुलै 29, 1996
- अरुणा काँग्रेस पक्षाच्या सक्रिय सदस्य होत्या.
- मिठाच्या सत्याग्रहादरम्यान त्या जाहीर मोर्चात सहभागी झाल्या होत्या.
- तिने भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसचे मासिक 'इन-किलाब' संपादित केले.
- त्यांना स्वातंत्र्य चळवळीतील ग्रँड ओल्ड लेडी म्हणून ओळखले जाते.
- भारत छोडो आंदोलनादरम्यान मुंबईत भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसचा ध्वज फडकवण्यासाठी त्या ओळखल्या जातात.

उषा मेहता

- 25 मार्च 1920 - 11 ऑगस्ट 2000
- काँग्रेस रेडिओ (भूमिगत रेडिओ स्टेशन) प्रसारित करण्यासाठी त्या प्रसिद्ध होत्या.

कस्तुरबा गांधी

- 11 एप्रिल 1869 - 22 फेब्रुवारी 1944
- त्या महिला सत्याग्रहाच्या नेत्या होत्या.
- तिने चंपारण, बिहार येथे इंडिगो कामगारांसोबत नो टॅक्स मोहीम आणि राजकोट सत्याग्रहात भाग घेतला.

कमला नेहरू

- 1899-1936
- जवाहरलाल नेहरूंच्या पत्नी कमला यांनी परेडची योजना आखली, दारू आणि विदेशी कापडाची दुकाने काढली आणि स्वातंत्र्य चळवळीत भाग घेतला.
- युनायटेड प्रोव्हिन्समध्ये नो टॅक्स मोहिमेला एकत्रित करण्यात तिने महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली.

विजया लक्ष्मी पंडित

- 18 ऑगस्ट 1900 - 1 डिसेंबर 1990
- त्या मोतीलाल नेहरूंच्या कन्या होत्या.
- त्या काँग्रेस पक्षाच्या अध्यक्षा होत्या.
- ब्रिटिश राजवटीविरुद्ध लढण्यासाठी तिने असहकार चळवळीत प्रवेश केला.
- 1940 मध्ये आणि पुन्हा 1942 मध्ये भारत छोडो आंदोलनादरम्यान तिला अटक करण्यात आली.
- स्वातंत्र्यानंतर तिने परदेशातील अनेक परिषदांमध्ये भारताचे प्रतिनिधित्व केले

byjusexamprep.com